

THE PALIVERSE PROJECT

Το σύμπαν της σοφίας του Βούδα

Ο Τριμερής Κανόνας (Tīpiṭaka)

Ο Κανόνας των Ομιλιών (Sutta Piṭaka)

5. Η συλλογή των μικρών κειμένων (5. Khuddaka Nikāya)

20. Τα ερωτήματα του Μενάνδρου (20. Milindapañhapāḷi)

1. Η κοσμική αφήγηση (1. Bāhirakathā)

[Mil 2, PTS 3-24]

PaliVerse

5. Η συλλογή των μικρών κειμένων

20. Τα ερωτήματα του Μενάνδρου

Τιμή στον Ευλογημένο, τον Άξιο, τον Πλήρως Αυτοφωτισμένο

Στη συλλογή μικρών κειμένων

Τα ερωτήματα του Μενάνδρου

- 1.** Μένανδρος ήταν το όνομα εκείνου του βασιλιά, στη Σαγκάλα, την έξοχη πόλη· πλησίασε τον Ναγκασένα, όπως ο Γάγγης τη θάλασσα.

Αφού συνάντησε ο βασιλιάς τον ποικιλόλογο, τον φέροντα τη δάδα, αυτόν που διώχνει το σκοτάδι·

ρώτησε εκλεπτυσμένες ερωτήσεις, πολλές σχετικά με το δυνατόν και το αδύνατον.

Ερωτήσεις και απαντήσεις, βασισμένες σε βαθύ νόημα·
που πηγαινούν στην καρδιά, ευχάριστες στο αυτί, εκπληκτικές, που προκαλούν τρόμο.

Βυθισμένες στην ανώτερη διδασκαλία και τη μοναστική διαγωγή, πλήρεις με το δίκτυ των ομιλιών·
οι ποικίλες ομιλίες του Ναγκασένα, με παραβολές και μεθόδους.

Εκεί κατευθύνοντας τη γνώση, αφού κάνετε να χαρεί ο νους·
ακούστε τις εκλεπτυσμένες ερωτήσεις, που διαλύουν τους τόπους αβεβαιότητας.

- 2.** Αυτό όπως παραδίδεται - υπάρχει των Ελλήνων μια πόλη με πολλές διαφορετικές συνοικίες ονόματι Σαγκάλα, στολισμένη με ποτάμια και βουνά, με ένα μέρος γοητευτικής περιοχής, εφοδιασμένη με πάρκα και κήπους και άλση και λίμνες και λιμνούλες, με τη γοητεία ποταμών και βουνών και δασών, κατασκευασμένη από σοφούς, με εξοντωμένους τους εχθρούς, μη καταπιεζόμενη από αντιπάλους, με ποικίλα και διακοσμημένα ισχυρά πρόπυλα και οχυρά, με εξαίρετες και υπέροχες πύλες και ασίδες, με εσωτερικό παλάτι περιφραγμένο με βαθιά τάφρο και λευκό τείχος. Με καλά διαχωρισμένους δρόμους και πλατείες και τετράγωνα και σταυροδρόμια, με καταστήματα καλά εκτεθειμένα γεμάτα με πολλά είδη εξαίρετων εμπορευμάτων, στολισμένη με εκατοντάδες διάφορα αίθρια δωρεών, διακοσμημένη με εκατοντάδες χιλιάδες εξαίρετα κτίρια που μοιάζουν με τις κορυφές χιονισμένων βουνών, γεμάτη με ελέφαντες και άλογα και άρματα και πεζούς, συχναζόμενη από ομάδες όμορφων ανδρών και γυναικών, κατάμεστη από ανθρώπους, με πολλούς πολεμιστές και βραχμάνους και εμπόρους και εργάτες, συγκεντρωμένη με διάφορους ασκητές και βραχμάνους σε αίθουσες συνελεύσεων, κατοικούμενη για πολύ καιρό από ανθρώπους με πολλά είδη γνώσεων, εφοδιασμένη με καταστήματα υφασμάτων

διαφόρων ειδών όπως κασικά και κοτουμπαρικά και άλλα, με καλά εκτεθειμένα καταστήματα με πολλά είδη όμορφων λουλουδιών και αρωμάτων, αρωματισμένη με μυρωδιές, γεμάτη με πολλά επιθυμητά κοσμήματα, με καταστήματα καλά εκτεθειμένα προς όλες τις κατευθύνσεις, συχναζόμενη από ομάδες κομψών εμπόρων, γεμάτη με νομίσματα και ασήμι και χρυσό και χαλκό και κρύσταλλα, με κατοικίες λαμπερών θησαυρών, με άφθονο πλούτο και σιτηρά και περιουσία και εξοπλισμό, με γεμάτα θησαυροφυλάκια και αποθήκες, με πολλή τροφή και ποτό, με πολλά είδη φαγητών και γευμάτων και γλυκών και ροφημάτων και λιχουδιών, που μοιάζει με την Ουτταρακούρου, με άφθονη σοδειά, σαν την Αλακαμαντά, την πόλη των θεών.

Εδώ στεκόμενοι πρέπει να διηγηθούμε την προηγούμενη πράξη τους, και διηγούμενοι πρέπει να τη διαιρέσουμε σε έξι μέρη. Δηλαδή - η προηγούμενη προσπάθεια, οι ερωτήσεις του Μενάνδρου, οι ερωτήσεις για τα χαρακτηριστικά, οι ερωτήσεις του Μέντακα, οι ερωτήσεις συμπερασμού και οι ερωτήσεις με παραβολές.

Εκεί οι ερωτήσεις του Μενάνδρου είναι διπλές: οι ερωτήσεις για τα χαρακτηριστικά και οι ερωτήσεις για την αποκοπή της αμφιβολίας. Και οι ερωτήσεις του Μέντακα είναι διπλές: το μεγάλο κεφάλαιο και οι ερωτήσεις της πραγματείας του γιόγκι.

Η προηγούμενη προσπάθεια είναι η προηγούμενη πράξη τους.

1. Η κοσμική αφήγηση

Οι προηγούμενες προσπάθειες κ.λπ.

3. Στο παρελθόν λοιπόν, όταν η Διδαχή του Ευλογημένου Κάσσαπα ήταν σε ισχύ, κοντά στον Γάγγη σε μια κατοικία διέμενε μια μεγάλη Κοινότητα μοναχών· εκεί μοναχοί τέλειοι στο καθήκον και την ηθική, σηκώνονταν νωρίς με την ανατολή του ηλίου, παίρνοντας σκούπες με κοντάρι, στοχαζόμενοι τις αρετές του Βούδα, αφού σκούπιζαν την αυλή, έκαναν σωρό τα σκουπίδια. Τότε ένας μοναχός είπε σε έναν δόκιμο: «Έλα δόκιμε, πέταξε αυτά τα σκουπίδια», εκείνος πήγαινε σαν να μην άκουγε, για δεύτερη φορά επίσης... κ.λπ... για τρίτη φορά επίσης ενώ καλούνταν πήγαινε σαν να μην άκουγε. Τότε εκείνος ο μοναχός, θυμωμένος σκεπτόμενος «πράγματι αυτός ο δόκιμος είναι δύσκολος στην αποδοχή συμβουλής», έδωσε χτύπημα με το κοντάρι της σκούπας. Τότε εκείνος, κλαίγοντας από φόβο, πετώντας τα σκουπίδια, έκανε την πρώτη ευχή: «Με αυτή την αξιέπαινη πράξη του πετάγματος σκουπιδιών, μέχρι να φτάσω στο Νιμπάνα, στο ενδιαμέσο σε κάθε τόπο που θα γεννηθώ, είτε να γίνω ισχυρός με επιρροή και με μεγάλη λάμψη σαν τον μεσημεριανό ήλιο». Αφού πέταξε τα σκουπίδια, πήγε στην όχθη του Γάγγη για να λουστεί, και βλέποντας την ορμή των κυμάτων του Γάγγη να βουίζει, έκανε και δεύτερη ευχή: «Μέχρι να φτάσω στο Νιμπάνα, στο ενδιαμέσο σε κάθε τόπο που θα γεννηθώ, είτε να έχω οξυδέρκεια που εγείρεται επιτόπου σαν αυτή η ορμή των κυμάτων, ανεξάντλητη οξυδέρκεια».

Και εκείνος ο μοναχός, αφού άφησε τη σκούπα στην αποθήκη σκουπών, πηγαίνοντας στην όχθη του Γάγγη για να λουστεί, αφού άκουσε την ευχή του δόκιμου, σκέφτηκε: «Αυτός που παρακινήθηκε από μένα κάνει τέτοια ευχή, γιατί να μην επιτύχει και σε μένα;» και έκανε ευχή: «Μέχρι να φτάσω στο Νιμπάνα, στο ενδιαμέσο σε κάθε τόπο που θα γεννηθώ, είτε να έχω ανεξάντλητη οξυδέρκεια σαν αυτή η ορμή των κυμάτων του Γάγγη, είτε να είμαι ικανός με αυτήν να ξεμπλέκω και να λύνω κάθε οξυδέρκεια σε ερωτήσεις για κάθε ερώτηση που τίθεται».

Και οι δύο αυτοί, περιπλανώμενοι μεταξύ θεών και ανθρώπων, πέρασαν ένα διάστημα μεταξύ Βουδών. Τότε και από τον δικό μας Ευλογημένο, όπως φαίνεται ο πρεσβύτερος Μογκαλιπούττατίσσα, έτσι φαίνονται και αυτοί: «Πεντακόσια χρόνια μετά το τελικό Νιμπάνα μου αυτοί θα εγερθούν· τη Διδασκαλία και τη μοναστική διαγωγή που διδάχθηκε από μένα λεπτομερώς, αυτοί θα την αναλύσουν ξεμπλέκοντας και ξεκαθαρίζοντας μέσω ερωτήσεων, παραβολών και λογικής» - έτσι διακρίθηκαν.

4. Μεταξύ αυτών ο δόκιμος· στην ινδική χερσόνησο, στην πόλη Σαγκάλα, υπήρχε ένας βασιλιάς ονόματι Μένανδρος, σοφός, έμπειρος, ευφυής, ικανός στις τελετουργικές πρακτικές και στις λειτουργίες του διαλογισμού του παρελθόντος, του μέλλοντος και του παρόντος· στον χρόνο της πράξης ενεργούσε με περίσκεψη, και πολλές επιστήμες είχαν μελετηθεί από αυτόν. Δηλαδή, παράδοση, συμβατική γνώση, αριθμητική, διαλογισμός, νομική, λογική, μαθηματικά, μουσική, ιατρική θεραπεία, τοξοβολία, αρχαιολογία, ιστορία, αστρολογία, μαγεία, σημειολογία, συζήτηση, πολεμική τέχνη, ποίηση, και με τον λόγο του Βούδα δεκαεννέα· σοφιστής, δυσπρόσιτος, δυσκατάβλητος, φαινόταν ως ο κορυφαίος μεταξύ πολλών ιδρυτών αιρέσεων· σε ολόκληρη την ινδική χερσόνησο κανείς δεν ήταν ίσος με τον βασιλιά Μένανδρο, δηλαδή σε δύναμη, σε ταχύτητα, σε γενναιότητα, σε σοφία· πλούσιος, με μεγάλο πλούτο, με μεγάλες απολαύσεις, με άπειρη δύναμη και οχήματα.

5. Τότε μια μέρα ο βασιλιάς Μένανδρος, επιθυμώντας να δει τον τετραμερή στρατό με άπειρη δύναμη και οχήματα, την παράταξη των παρατεταγμένων στρατευμάτων, αφού βγήκε από την πόλη και αφού έκανε επιθεώρηση των τμημάτων του στρατού έξω από την πόλη και αφού τα ανασκόπησε, εκείνος ο βασιλιάς, ομιλητής συζητήσεων, σοφιστής της κοσμικής γνώσης, ικανός στη συνομιλία με τους ανθρώπους, με περίεργο νου, με αυτοπεποίθηση, αυτοϊκανοποιημένος, αφού κοίταξε τον ήλιο, απευθύνθηκε στους υπουργούς: «Πολύ, αγαπητοί, απομένει ακόμη από τη μέρα, τι θα κάνουμε; Αν μπορούμε τώρα στην πόλη, υπάρχει κάποιος σοφός ασκητής ή βραχμάνος, που έχει Κοινότητα, που έχει ομάδα, που είναι δάσκαλος ομάδας, ακόμη και αυτός που διακηρύσσει ότι είναι Άξιος, Πλήρως Αυτοφωτισμένος, ο οποίος μπορεί να συνομιλήσει μαζί μου, να απομακρύνει την αβεβαιότητα; Αφού τον πλησιάσουμε, θα ρωτήσουμε ερωτήσεις, θα απομακρύνουμε την αβεβαιότητα».

Όταν αυτό ειπώθηκε, πεντακόσιοι Έλληνες είπαν στον βασιλιά Μένανδρο: «Υπάρχουν, μεγάλε βασιλιά, έξι Διδάσκαλοι: ο Πούρανα Κάσσαπα, ο Μάκκχαλι Γκοσάλα, ο Τζαϊν Νατάπουττα, ο Σαντζάγια Μπελαττχαπούττα, ο Ατζίτα Κεσακάμπαλα, ο Πακούντα Κατσαγιάν· αυτοί έχουν Κοινότητες, έχουν ομάδες, είναι δάσκαλοι ομάδων, γνωστοί, ένδοξοι, ιδρυτές αιρέσεων, θεωρούμενοι αξιοσέβαστοι από πολύ κόσμο· πήγαινε εσύ, μεγάλε βασιλιά, ρώτησέ τους ερωτήσεις, απομάκρυνε την αβεβαιότητα».

6. Τότε ο βασιλιάς Μένανδρος, περιτριγυρισμένος από πεντακόσιους Έλληνες, ανεβαίνοντας στο εξαίρετο άρμα με το ευγενές όχημα, πήγε εκεί όπου ήταν ο Πούρανα Κάσσαπα· αφού πλησίασε, χαιρέτησε τον Πούρανα Κάσσαπα, και αφού ολοκλήρωσε την ευγενική και αξιομνημόνευτη συζήτηση, κάθισε στο πλάι. Καθισμένος στο πλάι, ο βασιλιάς Μένανδρος είπε στον Πούρανα Κάσσαπα αυτό: «Ποιος, σεβάσμιε Κάσσαπα, προστατεύει τον κόσμο;» «Η γη, μεγάλε βασιλιά, προστατεύει τον κόσμο». «Αν, σεβάσμιε Κάσσαπα, η γη προστατεύει τον κόσμο, τότε γιατί τα όντα που πηγαίνουν στην κόλαση Αβίτσι πηγαίνουν αφού περάσουν τη γη;»

Όταν αυτό ειπώθηκε, ο Πούρανα Κάσσαπα δεν μπόρεσε ούτε να το καταπιεί ούτε μπόρεσε να το φτύσει· με το κεφάλι κάτω, με σκυμμένους ώμους, σιωπηλός, σκεπτόμενος βαθιά, κάθισε.

7. Τότε ο βασιλιάς Μένανδρος είπε στον Μάκκχαλι Γκοσάλα αυτό: «Υπάρχουν, σεβάσμιε Γκοσάλα, καλές και φαύλες πράξεις, υπάρχει καρπός και επακόλουθο των καλών και κακών πράξεων;» «Δεν υπάρχουν, μεγάλε βασιλιά, καλές και φαύλες πράξεις, δεν υπάρχει καρπός και επακόλουθο των καλών και κακών πράξεων. Εκείνοι, μεγάλε βασιλιά, που εδώ στον κόσμο είναι πολεμιστές, αυτοί αφού πάνε στον μεταθανάτιο κόσμο θα γίνουν πάλι πολεμιστές· εκείνοι που είναι βραχμάνοι, έμποροι, εργάτες, παρίες, σκουπιδιάρηδες, αυτοί αφού πάνε στον μεταθανάτιο κόσμο θα γίνουν πάλι βραχμάνοι, έμποροι, εργάτες, παρίες, σκουπιδιάρηδες. Τι χρειάζονται οι καλές και φαύλες πράξεις;» «Αν, σεβάσμιε Γκοσάλα, εδώ στον κόσμο οι πολεμιστές, οι βραχμάνοι, οι έμποροι, οι εργάτες, οι παρίες, οι σκουπιδιάρηδες, αυτοί αφού πάνε στον μεταθανάτιο κόσμο θα γίνουν πάλι πολεμιστές, βραχμάνοι, έμποροι, εργάτες, παρίες, σκουπιδιάρηδες, δεν υπάρχει τίποτα που πρέπει να γίνει με τις καλές και φαύλες πράξεις. Τότε λοιπόν, σεβάσμιε Γκοσάλα, εκείνοι που εδώ στον κόσμο είναι ακρωτηριασμένοι στο χέρι, αυτοί αφού πάνε στον μεταθανάτιο κόσμο θα γίνουν πάλι ακρωτηριασμένοι στο χέρι. Εκείνοι που είναι ακρωτηριασμένοι στο πόδι, αυτοί θα γίνουν πάλι ακρωτηριασμένοι στο πόδι. Εκείνοι που είναι ακρωτηριασμένοι στο χέρι και στο πόδι, αυτοί θα γίνουν πάλι ακρωτηριασμένοι στο χέρι και στο πόδι. Εκείνοι που είναι κομμένοι στα αυτιά, αυτοί θα γίνουν πάλι κομμένοι στα αυτιά. Εκείνοι που είναι κομμένοι στη μύτη, αυτοί θα γίνουν πάλι κομμένοι στη μύτη. Εκείνοι που είναι κομμένοι στα αυτιά και στη μύτη, αυτοί θα γίνουν πάλι κομμένοι στα αυτιά και στη μύτη». Όταν αυτό ειπώθηκε, ο Γκοσάλα έμεινε σιωπηλός.

Τότε στον βασιλιά Μένανδρο ήρθε αυτή η σκέψη: «Άδεια πράγματι, αγαπητοί, είναι η ινδική χερσόνησος, άχυρο πράγματι, αγαπητοί, είναι η ινδική χερσόνησος· δεν υπάρχει κανένας ασκητής ή βραχμάνος, ο οποίος μπορεί να συνομιλήσει μαζί μου, να απομακρύνει την αβεβαιότητα».

Τότε ο βασιλιάς Μένανδρος απευθύνθηκε στους υπουργούς: «Πόσο γοητευτική είναι πράγματι, αγαπητοί, αυτή η φεγγαρόλουστη νύχτα· ποιον ασκητή ή βραχμάνο θα μπορούσαμε να επισκεφθούμε σήμερα για να θέσουμε ερωτήσεις, ποιος μπορεί να συνομιλήσει μαζί μου, να απομακρύνει την αβεβαιότητα;» Όταν αυτό ειπώθηκε, οι υπουργοί σιωπηλοί, κοιτάζοντας το πρόσωπο του βασιλιά, στέκονταν.

Εκείνη την περίοδο η πόλη Σαγκάλα ήταν άδεια για δώδεκα χρόνια από ασκητές, βραχμάνους, οικοδεσπότες και σοφούς· όπου άκουγε ότι διέμεναν ασκητές, βραχμάνοι, οικοδεσπότες και σοφοί, εκεί πηγαίνοντας ο βασιλιάς τους ρωτούσε ερωτήσεις· αυτοί όλοι, μη μπορώντας να ικανοποιήσουν τον βασιλιά με την απάντηση στις ερωτήσεις, έφευγαν εδώ κι εκεί. Εκείνοι που δεν έφευγαν σε άλλη κατεύθυνση, αυτοί όλοι σιωπηλοί έμεναν. Οι μοναχοί όμως ως επί το πλείστον πήγαιναν στα Ιμαλία.

8. Εκείνη την περίοδο εκατό κότι Άξιοι διέμεναν στο όρος Χιμαβάντα, σε προστατευμένο έδαφος. Τότε ο σεβάσμιος Ασασγκούττα, αφού άκουσε τα λόγια του βασιλιά Μένανδρο με το στοιχείο της θείας ακοής, αφού συγκέντρωσε την κοινότητα

μοναχών στην κορυφή του Γιουγκαντχάρα, ρώτησε τους μοναχούς: «Υπάρχει, φίλοι, κάποιος μοναχός ικανός να συνομιλήσει με τον βασιλιά Μένανδρο, να απομακρύνει την αβεβαιότητα;»

Όταν αυτό ειπώθηκε, οι εκατό κότι Άξιοι έμειναν σιωπηλοί. Για δεύτερη και τρίτη φορά ερωτηθέντες έμειναν σιωπηλοί. Τότε ο σεβάσμιος Ασασγκούττα είπε στην κοινότητα μοναχών αυτό: «Υπάρχει, φίλοι, στον κόσμο των Ταβατίμσα, ανατολικά του Βετζαγιάντα, μια ουράνια κατοικία ονόματι Κετουματί· εκεί διαμένει ένας νεαρός θεός ονόματι Μαχασένα· αυτός είναι ικανός να συνομιλήσει με εκείνον τον βασιλιά Μένανδρο, να απομακρύνει την αβεβαιότητα».

Τότε οι εκατό κότι Άξιοι εξαφανίστηκαν από το όρος Γιουγκαντχάρα και εμφανίστηκαν στον κόσμο των Ταβατίμσα. Ο Σάκκα, ο άρχοντας των θεών, είδε εκείνους τους μοναχούς να έρχονται από μακριά· αφού τους είδε, πήγε εκεί όπου ήταν ο σεβάσμιος Ασασγκούττα· αφού πλησίασε, απέδωσε σεβασμό στον σεβάσμιο Ασασγκούττα και στάθηκε στο πλάι. Καθώς στεκόταν στο πλάι, ο Σάκκα, ο άρχοντας των θεών, είπε στον σεβάσμιο Ασασγκούττα: «Μεγάλη, σεβάσμιε κύριε, κοινότητα μοναχών έφτασε· εγώ είμαι επιστάτης της Κοινότητας· τι χρειάζεστε, τι πρέπει να γίνει από μένα;»

Τότε ο σεβάσμιος Ασασγκούττα είπε στον Σάκκα, τον άρχοντα των θεών, αυτό: «Αυτός λοιπόν, μεγάλε βασιλιά, στην ινδική χερσόνησο, στην πόλη Σαγκάλα, ένας βασιλιάς ονόματι Μένανδρος, σοφιστής, δυσπρόσιτος, δυσκατάβλητος, φαίνεται ως ο κορυφαίος μεταξύ πολλών ιδρυτών αιρέσεων· αυτός, αφού πλησιάζει την κοινότητα μοναχών, αφού ρωτά ερωτήσεις με δογματικό επιχείρημα, ταλαιπωρεί την κοινότητα μοναχών».

Τότε ο Σάκκα, ο άρχοντας των θεών, είπε στον σεβάσμιο Ασασγκούττα αυτό: «Αυτός λοιπόν, σεβάσμιε κύριε, ο βασιλιάς Μένανδρος, αφού πέθανε από εδώ, γεννήθηκε μεταξύ των ανθρώπων· αυτός λοιπόν, σεβάσμιε κύριε, στην ουράνια κατοικία Κετουματί διαμένει ένας νεαρός θεός ονόματι Μαχασένα· αυτός είναι ικανός να συνομιλήσει με εκείνον τον βασιλιά Μένανδρο, να απομακρύνει την αβεβαιότητα· θα ζητήσουμε από εκείνον τον νεαρό θεό να επαναγεννηθεί στον ανθρώπινο κόσμο».

Τότε ο Σάκκα, ο άρχοντας των θεών, έχοντας μπροστά του την κοινότητα μοναχών, αφού μπήκε στην ουράνια κατοικία Κετουματί, αφού αγκάλιασε τον νεαρό θεό Μαχασένα, είπε αυτό: «Σε παρακαλεί, αγαπητέ, η κοινότητα μοναχών για επαναγέννηση στον ανθρώπινο κόσμο». «Δεν έχω ανάγκη, σεβάσμιε κύριε, τον ανθρώπινο κόσμο με τις πολλές εργασίες· σκληρός είναι ο ανθρώπινος κόσμος· εδώ ακριβώς εγώ, σεβάσμιε κύριε, στον κόσμο των θεών, αφού επαναγεννηθώ σε ολοένα ανώτερες υλικές υπάρξεις, θα επιτύχω το τελικό Νιμπάνα». Για δεύτερη φορά... κ.λπ... Για τρίτη φορά επίσης, όταν ζητήθηκε από τον Σάκκα, τον άρχοντα των θεών, ο νεαρός θεός Μαχασένα είπε έτσι: «Δεν έχω ανάγκη, σεβάσμιε κύριε, τον ανθρώπινο κόσμο με τις πολλές εργασίες· σκληρός είναι ο ανθρώπινος κόσμος· εδώ ακριβώς εγώ, σεβάσμιε κύριε, στον κόσμο των θεών, αφού επαναγεννηθώ σε ολοένα ανώτερες υλικές υπάρξεις, θα επιτύχω το τελικό Νιμπάνα».

Τότε ο σεβάσμιος Ασασγκούττα είπε στον νεαρό θεό Μαχασένα αυτό: «Εδώ εμείς, αγαπητέ, εξετάζοντας τον κόσμο μαζί με τους θεούς, εκτός από εσένα δεν βλέπουμε κανέναν άλλον ικανό να διασπάσει το επιχείρημα του βασιλιά Μένανδρου και να υποστηρίξει τη Διδαχή· σε παρακαλεί, αγαπητέ, η κοινότητα μοναχών· καλώς,

ενάρτετε άνθρωπε, αφού γεννηθείς στον ανθρώπινο κόσμο, υποστήριξε τη Διδαχή του Δεκαδύναμου». Όταν αυτό ειπώθηκε, ο νεαρός θεός Μαχασένα, σκεπτόμενος «εγώ λοιπόν θα είμαι ικανός να διασπάσω το επιχείρημα του βασιλιά Μενάνδρου και να υποστηρίξω τη διδασκαλία του Βούδα», γεμάτος χαρά και ενθουσιασμό, έδωσε υπόσχεση: «Καλώς, σεβάσμιε κύριε, θα γεννηθώ στον ανθρώπινο κόσμο».

9. Τότε εκείνοι οι μοναχοί, αφού τελείωσαν εκείνη την υπόθεση στον κόσμο των θεών, εξαφανίστηκαν από τους θεούς Ταβατίμσα και εμφανίστηκαν στο όρος Χιμαβάντα, σε προστατευμένο έδαφος.

Τότε ο σεβάσμιος Ασασγκούττα είπε στην κοινότητα μοναχών αυτό: «Υπάρχει, φίλοι, σε αυτή την κοινότητα μοναχών κάποιος μοναχός που δεν ήρθε στη συνάθροιση;» Όταν αυτό ειπώθηκε, κάποιος μοναχός είπε στον σεβάσμιο Ασασγκούττα: «Υπάρχει, σεβάσμιε κύριε, ο σεβάσμιος Ροχάνα που πριν από επτά μέρες μπήκε στο όρος Χιμαβάντα και επέτυχε την παύση· στείλτε έναν αγγελιαφόρο κοντά του». Και ο σεβάσμιος Ροχάνα εκείνη ακριβώς τη στιγμή, αφού εξήλθε από την παύση, σκεπτόμενος «η Κοινότητα με περιμένει», εξαφανίστηκε από το όρος Χιμαβάντα και εμφανίστηκε σε προστατευμένο έδαφος μπροστά στους εκατό κότι Άξιους.

Τότε ο σεβάσμιος Ασασγκούττα είπε στον σεβάσμιο Ροχάνα: «Τι λοιπόν, φίλε Ροχάνα, ενώ η Διδαχή του Βούδα διασπάται, δεν βλέπεις τα καθήκοντα της Κοινότητας;» «Υπήρξε έλλειψη προσοχής από μέρους μου, σεβάσμιε κύριε».

«Τότε λοιπόν, φίλε Ροχάνα, εκτέλεσε μια επιβολή τιμωρίας». «Τι, σεβάσμιε κύριε, να κάνω;» «Υπάρχει, φίλε Ροχάνα, στην πλαγιά του όρους Χιμαβάντα ένα βραχμανικό χωριό ονόματι Γκατζάνγκαλα· εκεί διαμένει ένας βραχμάνος ονόματι Σονούτταρα· σε αυτόν θα γεννηθεί ένας γιος, ένα παιδί ονόματι Ναγκασένα· γι' αυτό λοιπόν εσύ, φίλε Ροχάνα, για επτά χρόνια και δέκα μήνες επιπλέον, αφού μπαίνεις σε εκείνη την οικογένεια για προσφερόμενη τροφή, αφού βγάλεις έξω το παιδί Ναγκασένα, δώσε του την αναχώρηση· μόλις του δοθεί η αναχώρηση, θα απαλλαγείς από αυτή την επιβολή τιμωρίας». Και ο σεβάσμιος Ροχάνα το δέχτηκε λέγοντας «καλώς».

10. Και ο νεαρός θεός Μαχασένα, αφού έπεσε από τον κόσμο των θεών, συνελήφθη στη μήτρα της συζύγου του βραχμάνου Σονούτταρα· μαζί με τη σύλληψη, τρία θαυμαστά και εκπληκτικά φαινόμενα εμφανίστηκαν: τα όπλα έλαμψαν, η καλύτερη σοδειά παράχθηκε, μεγάλη καταιγίδα ξέσπασε. Και ο σεβάσμιος Ροχάνα, από τη σύλληψη εκείνου και μετά, για επτά χρόνια και δέκα μήνες επιπλέον, μπαίνοντας σε εκείνη την οικογένεια για προσφερόμενη τροφή, ούτε μία μέρα δεν έλαβε ούτε μια κουταλιά τροφή ή μια χούφτα χυλό ρυζιού ή απόδοση σεβασμού ή χαιρετισμό με ενωμένες παλάμες ή εκτέλεση των προπόντων καθηκόντων· αλλά λάμβανε μόνο ύβρεις και κατηγορίες· δεν υπήρχε κανείς να πει έστω και τα λόγια «περάστε, σεβάσμιε κύριε»· αλλά μετά την παρέλευση επτά χρόνων και δέκα μηνών, μια μέρα έλαβε μόνο τα λόγια «περάστε, σεβάσμιε κύριε». Εκείνη ακριβώς τη μέρα και ο βραχμάνος, επιστρέφοντας από τις εξωτερικές εργασίες, βλέποντας τον πρεσβύτερο μοναχό στο μονοπάτι, είπε: «Τι, αγαπητέ αναχωρητή, πήγατε στο σπίτι μας;» «Ναι, βραχμάνε, πήγαμε». «Μήπως λάβατε κάτι;» «Ναι, βραχμάνε, λάβαμε». Αυτός δυσανεκτός, αφού πήγε στο σπίτι, ρώτησε: «Δώσατε κάτι σε εκείνον τον αναχωρητή;» «Δεν δώσαμε τίποτε». Ο βραχμάνος τη δεύτερη μέρα κάθισε ακριβώς

στην πόρτα του σπιτιού σκεπτόμενος: «Σήμερα θα καταβάλω τον αναχωρητή με ψευδολογία». Ο πρεσβύτερος μοναχός τη δεύτερη μέρα έφτασε στην πόρτα του σπιτιού του βραχμάνου.

Ο βραχμάνος, μόλις είδε τον πρεσβύτερο μοναχό, είπε έτσι: «Εσείς χθες, χωρίς να λάβετε τίποτε στο σπίτι μας, είπατε «λάβαμε»· είναι άραγε κατάλληλη για εσάς η ψευδολογία;» Ο πρεσβύτερος μοναχός είπε: «Εμείς, βραχμάνε, στο σπίτι σας για επτά χρόνια και δέκα μήνες επιπλέον, χωρίς να λάβουμε ούτε τα λόγια «περάστε», χθες λάβαμε μόνο τα λόγια «περάστε»· αναφορικά με αυτή τη λεκτική ανταπόκριση, έτσι είπαμε».

Ο βραχμάνος σκέφτηκε: «Αυτοί, αφού λάβουν έστω και μόνο μια λεκτική ανταπόκριση, επαινούν δημόσια λέγοντας «λάβαμε»· αν λάβουν κάτι άλλο, στερεά τροφή ή μαλακή τροφή, γιατί να μην επαινούν;» Και αφού γαλήνεψε, αφού έδωσε από την τροφή που είχε ετοιμαστεί για τον εαυτό του μια κουταλιά προσφερόμενη τροφή και τα ανάλογα λαχανικά, είπε: «Αυτή την προσφερόμενη τροφή θα τη λαμβάνετε πάντα».

Αυτός, από την επόμενη μέρα και μετά, βλέποντας τη γαλήνη του πρεσβύτερου μοναχού που ερχόταν, αφού γαλήνεψε ακόμη περισσότερο, ζήτησε από τον πρεσβύτερο μοναχό να συμμετέχει μόνιμα σε γεύμα στο σπίτι του. Ο πρεσβύτερος μοναχός, αφού αποδέχθηκε με σιωπή, κάθε μέρα αφού ολοκλήρωνε το καθήκον του γεύματος, φεύγοντας, αφού δίδασκε λίγο λίγο τον λόγο του Βούδα, έφευγε. Και εκείνη η βραχμάννα, μετά την παρέλευση δέκα μηνών, γέννησε γιο· του έδωσαν το όνομα «Ναγκασένα»· αυτός, μεγαλώνοντας σταδιακά, έγινε επτά ετών.

11. Τότε ο πατέρας του παιδιού Ναγκασένα είπε στο παιδί Ναγκασένα αυτό: «Σε αυτή λοιπόν, αγαπητέ Ναγκασένα, τη βραχμανική οικογένεια πρέπει να εξασκηθείς στις εξασκήσεις». «Ποιες, αγαπητέ, σε αυτή τη βραχμανική οικογένεια ονομάζονται εξασκήσεις;» «Οι τρεις λοιπόν, αγαπητέ Ναγκασένα, Βέδες ονομάζονται εξασκήσεις, οι υπόλοιπες τέχνες ονομάζονται τέχνη». «Τότε λοιπόν, αγαπητέ, θα εξασκηθώ».

Τότε ο βραχμάνος Σονούτταρα, αφού έδωσε στον δάσκαλο βραχμάνο χίλια ως μερίδιο του δασκάλου, αφού έστρωσε ένα κρεβάτι μαζί σε ένα εσωτερικό δωμάτιο μέσα στο παλάτι, είπε στον δάσκαλο βραχμάνο αυτό: «Δίδαξε λοιπόν, εσύ βραχμάνε, σε αυτό το παιδί τα ιερά κείμενα». «Τότε λοιπόν, αγαπητέ παιδί, μάθε τα ιερά κείμενα». Ο δάσκαλος βραχμάνος απήγγειλε· για το παιδί Ναγκασένα με μία μόνο απαγγελία οι τρεις Βέδες έγιναν αποστηθισμένες στην καρδιά, απομνημονευμένες προφορικά, καλά διατηρημένες, καλά εδραιωμένες, καλά προσεγμένες· μόνο μία φορά εγέρθηκε όραση στις τρεις Βέδες μαζί με τα λεξικά και τα τελετουργικά, με την ανάλυση των συλλαβών, με την ιστορία ως πέμπτη· έγινε ειδικός στη γραμματική και τη σύνταξη, πλήρως καταρτισμένος στην κοσμική γνώση και στα χαρακτηριστικά του μεγάλου ανθρώπου.

Τότε το παιδί Ναγκασένα είπε στον πατέρα αυτό: «Υπάρχουν άραγε, αγαπητέ, σε αυτή τη βραχμανική οικογένεια περαιτέρω από αυτά πράγματα που πρέπει να μαθευτούν, ή μόνο τόσα;» «Δεν υπάρχουν, αγαπητέ Ναγκασένα, σε αυτή τη βραχμανική οικογένεια περαιτέρω από αυτά πράγματα που πρέπει να μαθευτούν· μόνο τόσα πρέπει να μαθευτούν».

Τότε το παιδί Ναγκασένα, αφού έδωσε την αμοιβή στον δάσκαλο, αφού κατέβηκε από το παλάτι, με την καρδιά του παρακινήμενη από προηγούμενες προδιαθέσεις, αφού μετέβη σε ιδιωτικό χώρο, σε απομόνωση, εξετάζοντας την αρχή, τη μέση και το τέλος της τέχνης του, μη βλέποντας ούτε στην αρχή ούτε στη μέση ούτε στο τέλος ούτε ελάχιστη ουσία, «άδειες πράγματι, αγαπητοί, είναι αυτές οι Βέδες, άχυρο πράγματι, αγαπητοί, είναι αυτές οι Βέδες, χωρίς ουσία, χωρίς καμία ουσία», μετανιωμένος και δυσανεσθημένος ήταν.

12. Εκείνη την περίοδο ο σεβάσμιος Ροχάνα, καθισμένος στο κατάλυμα του Βαττανίγια, αφού αντιλήφθηκε με τον νου του τον αναλογισμό του νου του παιδιού Ναγκασένα, αφού ντύθηκε και πήρε το κύπελλο και τους χιτώνες του, εξαφανίστηκε από το κατάλυμα του Βαττανίγια και εμφανίστηκε μπροστά στο βραχμανικό χωριό Γκατζάνγκαλα. Το παιδί Ναγκασένα, στεκόμενο στο πρόπυλο της πόρτας του, είδε τον σεβάσμιο Ροχάνα να έρχεται από μακριά· αφού τον είδε, ικανοποιημένος, ενθουσιασμένος, χαρούμενος, γεμάτος αγαλλίαση και ευαρέσκεια, σκεπτόμενος «ίσως αυτός ο αναχωρητής να γνωρίζει κάποια ουσία», πήγε εκεί όπου ήταν ο σεβάσμιος Ροχάνα· αφού πλησίασε, είπε στον σεβάσμιο Ροχάνα αυτό: «Ποιος άραγε είσαι εσύ, αγαπητέ, τέτοιος ξυρισμένος που φοράς πορτοκαλί ράσο;» «Ονομάζομαι αναχωρητής, παιδί». «Γιατί, αγαπητέ, ονομάζεσαι αναχωρητής;» «Αποβάλλει τους κακόβουλους ρύπους, γι' αυτό εγώ, παιδί, ονομάζομαι αναχωρητής». «Για ποιο λόγο, αγαπητέ, τα μαλλιά σου δεν είναι όπως των άλλων;» «Βλέποντας αυτά τα δεκαέξι εμπόδια, παιδί, αφού ξύρισα μαλλιά και γένια, αναχώρησα. «Ποια δεκαέξι;» «Το εμπόδιο του στολισμού, το εμπόδιο της καλλωπισμού, το εμπόδιο του αλειψίματος με λάδι, το εμπόδιο του πλυσίματος, το εμπόδιο των στεφανιών, το εμπόδιο του αρώματος, το εμπόδιο του αρωματισμού, το εμπόδιο της χαριτάκι, το εμπόδιο της αμαλάκα, το εμπόδιο της βαφής, το εμπόδιο του δεσίματος, το εμπόδιο της χτένας, το εμπόδιο του κουρέα, το εμπόδιο του ξεμπερδέματος, το εμπόδιο των ψειρών· όταν τα μαλλιά κόβονται, θλίνονται, εξαντλούνται, θρηνούν, χτυπώντας το στήθος τους κλαίνε, περιπίπτουν σε σύγχυση· σε αυτά λοιπόν τα δεκαέξι εμπόδια, παιδί, μπλεγμένοι οι άνθρωποι αποβάλλουν όλες τις πολύ λεπτοφυείς τέχνες». «Για ποιο λόγο, αγαπητέ, ούτε τα ρούχα σου είναι όπως των άλλων;» «Τα ρούχα, παιδί, βασίζονται στην ηδονή, τα αντικείμενα που είναι χαρακτηριστικά του οικοδεσπότη βασίζονται στην ηδονή· όποιοι φόβοι εγείρονται από τα ρούχα, αυτοί δεν υπάρχουν για αυτόν που φορά πορτοκαλί ράσο· γι' αυτό ούτε τα ρούχα μου είναι όπως των άλλων». «Γνωρίζεις λοιπόν, αγαπητέ, τέχνες;» «Ναι, παιδί, γνωρίζω τέχνες· και το ύψιστο ιερό κείμενο στον κόσμο, αυτό επίσης το γνωρίζω». «Μπορείς να το δώσεις και σε μένα, αγαπητέ;» «Ναι, παιδί, μπορώ». «Τότε λοιπόν δώσε μου το». «Δεν είναι κατάλληλη ώρα, παιδί· έχουμε μπει σε κατοικημένη περιοχή για προσφερόμενη τροφή».

Τότε το παιδί Ναγκασένα, αφού πήρε το κύπελλο από το χέρι του σεβάσμιου Ροχάνα, αφού τον έβαλε στο σπίτι, αφού τον ικανοποίησε και τον περιποιήθηκε ιδιοχείρως με εξαίσια στερεά και μαλακή τροφή, είπε στον σεβάσμιο Ροχάνα που τελείωσε να τρώει και είχε απομακρύνει το χέρι του από το κύπελλο: «Δώσε μου τώρα, αγαπητέ, το ιερό κείμενο». «Όταν λοιπόν εσύ, παιδί, αφού γίνεις χωρίς εμπόδια και αφού πάρεις την άδεια από τους γονείς σου, πάρεις την αναχωρητική ενδυμασία που έχω πάρει εγώ, τότε θα σου το δώσω», είπε.

Τότε το παιδί Ναγκασένα, αφού πλησίασε τους γονείς του, είπε: «Μητέρα και πατέρα, αυτός ο αναχωρητής λέει 'το ύψιστο ιερό κείμενο στον κόσμο, αυτό το γνωρίζω', αλλά δεν το δίνει σε αυτόν που δεν έχει αναχωρήσει κοντά του· εγώ αφού αναχωρήσω κοντά του θα μάθω αυτό το ύψιστο ιερό κείμενο». Τότε οι γονείς του, νομίζοντας «ακόμη και αφού αναχωρήσει ας μάθει ο γιος μας το ιερό κείμενο, αφού το μάθει θα επιστρέψει πάλι», έδωσαν την άδεια λέγοντας «πάρε το, γιε».

13. Τότε ο σεβάσμιος Ροχάνα, παίρνοντας το παιδί Ναγκασένα, πήγε στο κατάλυμα του Βαττανίγια, εκεί όπου ήταν η τοποθεσία Βιτζάμπα· αφού πλησίασε, αφού έμεινε μία νύχτα στο κατάλυμα της τοποθεσίας Βιτζάμπα, πήγε εκεί όπου ήταν το Ρακκχिताτάλα· αφού πλησίασε, στη μέση εκατό κότι Αξίων έδωσε την αναχώρηση στο παιδί Ναγκασένα. Και ο σεβάσμιος Ναγκασένα, αφού του δόθηκε η αναχώρηση, είπε στον σεβάσμιο Ροχάνα αυτό: «Έχω λάβει, σεβάσμιε κύριε, την ενδυμασία σου· δώσε μου τώρα το ιερό κείμενο». Τότε ο σεβάσμιος Ροχάνα, αφού σκέφτηκε «σε τι άραγε να καθοδηγήσω τον Ναγκασένα πρώτα, στη μοναστική διαγωγή ή στις ομιλίες ή στην ανώτερη διδασκαλία;», σκέφτηκε «αυτός ο Ναγκασένα είναι σοφός, μπορεί με ευκολία να εκμάθει την ανώτερη διδασκαλία» και τον καθοδήγησε πρώτα στην ανώτερη διδασκαλία.

Και ο σεβάσμιος Ναγκασένα, «οι καλές νοητικές καταστάσεις, οι φαύλες νοητικές καταστάσεις, οι απροσδιόριστες καταστάσεις» - την Επιτομή των Νοητικών Καταστάσεων διακοσμημένη με τριάδες και δυάδες, την πραγματεία της Ανάλυσης διακοσμημένη με δεκαοκτώ αναλύσεις αρχίζοντας από την ανάλυση των συναθροισμάτων, την πραγματεία της Συζήτησης για τα Στοιχεία διαιρεμένη με δεκατέσσερις τρόπους αρχίζοντας από «συμπερίληψη, μη-συμπερίληψη», την πραγματεία του Προσδιορισμού των Ανθρώπινων Τύπων διαιρεμένη με έξι τρόπους αρχίζοντας από «προσδιορισμός των συναθροισμάτων, προσδιορισμός των αισθητήριων βάσεων», την πραγματεία των Θεμάτων Αντιπαράθεσης διαιρεμένη συνδυάζοντας χίλιες ομιλίες - πεντακόσιες ομιλίες στη δική του διδασκαλία και πεντακόσιες ομιλίες στις διδασκαλίες των άλλων, την πραγματεία των Ζευγών διαιρεμένη με δέκα τρόπους αρχίζοντας από «ζεύγος ριζών, ζεύγος συναθροισμάτων», την πραγματεία των Συνθηκοκρατημένων Σχέσεων διαιρεμένη με είκοσι τέσσερις τρόπους αρχίζοντας από «συνθήκη της ρίζας, συνθήκη του αντικειμένου» - όλον αυτόν τον Κανόνα της Ανώτερης Διδασκαλίας, αφού τον έκανε καλά γνωστό με μία μόνο απαγγελία, είπε: «Σταματήστε, σεβάσμιε κύριε, μην επαναλάβετε· με τόσα μόνο εγώ θα απαγγέλλω».

14. Τότε ο σεβάσμιος Ναγκασένα πήγε εκεί όπου ήταν οι εκατό κότι Άξιοι· αφού πλησίασε, είπε στους εκατό κότι Άξιους αυτό: «Εγώ λοιπόν, σεβάσμιε κύριε, αφού τοποθετήσω σε αυτές τις τρεις κατηγορίες 'οι καλές νοητικές καταστάσεις, οι φαύλες νοητικές καταστάσεις, οι απροσδιόριστες καταστάσεις', θα επανεντάξω ολόκληρο εκείνο τον Κανόνα της Ανώτερης Διδασκαλίας αναλυτικά». «Καλώς, Ναγκασένα, επανένταξέ τον».

Τότε ο σεβάσμιος Ναγκασένα επανένταξε αναλυτικά τις επτά πραγματείες σε επτά μήνες· η γη βρόντησε, οι θεότητες έδωσαν επευφημίες, οι Βράχμα χειροκρότησαν, θεϊκή σκόνη σανδαλόξυλου και θεϊκά άνθη μανταράβα έπεσαν σαν βροχή.

15. Τότε οι εκατό κότι Άξιοι έδωσαν πλήρη χειροτονία στον σεβάσμιο Ναγκασένα που είχε συμπληρώσει είκοσι χρόνια, σε προστατευμένο έδαφος. Και ο σεβάσμιος Ναγκασένα, αφού έλαβε πλήρη χειροτονία, αφού πέρασε εκείνη η νύχτα, ντύθηκε την πρωινή περίοδο της ημέρας και παίρνοντας το κύπελλο και τους χιτώνες του, μπαίνοντας στο χωριό για προσφερόμενη τροφή μαζί με τον μέντορά του, γέννησε τέτοιο αναλογισμό: «Κούφιος πράγματι είναι ο μέντοράς μου, αδαής πράγματι είναι ο μέντοράς μου, αφήνοντας κατά μέρος τον υπόλοιπο λόγο του Βούδα, πρώτα με καθοδήγησε στην ανώτερη διδασκαλία».

Τότε ο σεβάσμιος Ροχάνα, αφού αντιλήφθηκε με τον νου του τον αναλογισμό του νου του σεβάσμιου Ναγκασένα, είπε στον σεβάσμιο Ναγκασένα αυτό: «Ακατάλληλον πράγματι, Ναγκασένα, αναλογισμό αναλογίστηκες· αυτό πράγματι, Ναγκασένα, δεν είναι κατάλληλο για σένα».

Τότε στον σεβάσμιο Ναγκασένα ήρθε αυτή η σκέψη: «Καταπληκτικό πράγματι, αγαπητέ, εκπληκτικό πράγματι, αγαπητέ, που ο μέντοράς μου γνωρίζει με τον νου του τον αναλογισμό του νου· σοφός πράγματι είναι ο μέντοράς μου· γιατί να μην ζητήσω συγχώρεση από τον μέντορά μου;» Τότε ο σεβάσμιος Ναγκασένα είπε στον σεβάσμιο Ροχάνα αυτό: «Συγχωρέστε με, σεβάσμιε κύριε, δεν θα σκεφτώ ξανά τέτοιο πράγμα».

Τότε ο σεβάσμιος Ροχάνα είπε στον σεβάσμιο Ναγκασένα αυτό: «Δεν σε συγχωρώ, Ναγκασένα, σε αυτό το βαθμό· υπάρχει λοιπόν, Ναγκασένα, μια πόλη ονόματι Σαγκάλα· εκεί ένας βασιλιάς ονόματι Μένανδρος ασκεί βασιλεία· αυτός, αφού ρωτά ερωτήσεις με δογματικό επιχείρημα, ταλαιπωρεί την κοινότητα μοναχών· αν εσύ πηγαίνοντας εκεί δαμάσεις εκείνον τον βασιλιά και τον κάνεις να έχει πίστη στη Διδαχή του Βούδα, έτσι θα σε συγχωρήσω».

«Ας μείνει κατά μέρος, σεβάσμιε κύριε, ο ένας βασιλιάς Μένανδρος· αν, σεβάσμιε κύριε, όλοι οι βασιλιάδες σε ολόκληρη την ινδική χερσόνησο έρθουν και με ρωτήσουν ερωτήσεις, αφού απαντήσω σε όλα αυτά, θα τους κάνω να κατανοήσουν». Αφού είπε «συγχωρέστε με, σεβάσμιε κύριε», όταν ειπώθηκε «δεν συγχωρώ», είπε «τότε λοιπόν, σεβάσμιε κύριε, αυτούς τους τρεις μήνες κοντά σε ποιον θα μείνω;» «Αυτός λοιπόν, Ναγκασένα, ο σεβάσμιος Ασασγκούττα διαμένει στο κατάλυμα του Βαττανίγια· πήγαινε εσύ, Ναγκασένα, εκεί όπου είναι ο σεβάσμιος Ασασγκούττα· αφού πλησιάσεις, εκ μέρους μου απόδωσε σεβασμό με το κεφάλι σου στα πόδια του σεβάσμιου Ασασγκούττα, και πες του έτσι: 'Ο μέντοράς μου, σεβάσμιε κύριε, αποδίδει σεβασμό με το κεφάλι του στα πόδια σας, ρωτά αν είστε χωρίς ασθένεια, χωρίς πάθηση, ελαφρύς στο σήκωμα, δυνατός και με άνετη διαμονή· ο μέντοράς μου, σεβάσμιε κύριε, με έστειλε να μείνω αυτούς τους τρεις μήνες κοντά σας'· και όταν ρωτηθεί 'ποιο είναι το όνομα του μέντορά σου', θα πεις 'ο πρεσβύτερος Ροχάνα, σεβάσμιε κύριε'· όταν ρωτηθεί 'εγώ ποιο όνομα έχω', θα πεις έτσι 'ο μέντοράς μου, σεβάσμιε κύριε, γνωρίζει το όνομά σας'». «Ναι, σεβάσμιε κύριε», ο σεβάσμιος Ναγκασένα, αφού απέδωσε σεβασμό στον σεβάσμιο Ροχάνα, αφού τον περιήλθε κρατώντας τον στα δεξιά του, παίρνοντας το κύπελλο και τους χιτώνες του, περιπλανώμενος σταδιακά προς το κατάλυμα του Βαττανίγια, πήγε εκεί όπου ήταν ο σεβάσμιος Ασασγκούττα· αφού πλησίασε, απέδωσε σεβασμό στον σεβάσμιο Ασασγκούττα και στάθηκε στο πλάι. Καθώς στεκόταν στο πλάι, ο σεβάσμιος Ναγκασένα είπε στον σεβάσμιο Ασασγκούττα: «Ο μέντοράς μου, σεβάσμιε κύριε, αποδίδει σεβασμό με το κεφάλι του στα πόδια σας, και λέει επίσης ότι ρωτά αν είστε

χωρίς ασθένεια, χωρίς πάθηση, ελαφρύς στο σήκωμα, δυνατός και με άνετη διαμονή· ο μέντοράς μου, σεβάσμιε κύριε, με έστειλε να μείνω αυτούς τους τρεις μήνες κοντά σας».

Τότε ο σεβάσμιος Ασσαγκούττα είπε στον σεβάσμιο Ναγκασένα: «Εσύ ποιο όνομα έχεις;» «Εγώ, σεβάσμιε κύριε, ονομάζομαι Ναγκασένα». «Ποιο είναι το όνομα του μέντορά σου;» «Ο μέντοράς μου, σεβάσμιε κύριε, ονομάζεται Ροχάνα». «Εγώ ποιο όνομα έχω;» «Ο μέντοράς μου, σεβάσμιε κύριε, γνωρίζει το όνομά σας».

«Καλώς, Ναγκασένα, τακτοποίησε το κύπελλο και τους χιτώνες». «Καλώς, σεβάσμιε κύριε», αφού τακτοποίησε το κύπελλο και τους χιτώνες, την επόμενη μέρα αφού σκούπισε το κελί διαμονής, παρείχε νερό για πλύσιμο προσώπου και ξύλινη οδοντόβουρτσα. Ο πρεσβύτερος μοναχός ξανασκούπισε το σκουπισμένο μέρος, αφού πέταξε εκείνο το νερό έφερε άλλο νερό, και αφού απομάκρυνε εκείνη την ξύλινη οδοντόβουρτσα πήρε άλλη ξύλινη οδοντόβουρτσα, δεν έκανε συνομιλία· έτσι κάνοντας για επτά μέρες, την έβδομη μέρα αφού ρώτησε ξανά και αφού εκείνος είπε ξανά τα ίδια ακριβώς, επέτρεψε τη διαμονή κατά τη βροχερή εποχή.

16. Εκείνη την περίοδο μια μεγάλη λαϊκή ακόλουθος υπηρετούσε τον σεβάσμιο Ασσαγκούττα για περίπου τριάντα χρόνια. Τότε εκείνη η μεγάλη λαϊκή ακόλουθος, μετά το πέρας των τριών μηνών, πήγε εκεί όπου ήταν ο σεβάσμιος Ασσαγκούττα· αφού πλησίασε, είπε στον σεβάσμιο Ασσαγκούττα αυτό: «Υπάρχει άραγε, αγαπητέ, κοντά σας κάποιος άλλος μοναχός;» «Υπάρχει, μεγάλη λαϊκή ακόλουθε, κοντά μας ένας μοναχός ονόματι Ναγκασένα». «Τότε λοιπόν, αγαπητέ Ασσαγκούττα, αποδέξου το αυριανό γεύμα μαζί με τον Ναγκασένα». Ο σεβάσμιος Ασσαγκούττα αποδέχθηκε με σιωπή.

Τότε ο σεβάσμιος Ασσαγκούττα, αφού πέρασε εκείνη η νύχτα, ντύθηκε την πρωινή περίοδο της ημέρας και παίρνοντας το κύπελλο και τους χιτώνες του, με τον σεβάσμιο Ναγκασένα ως συνοδό μοναχό, πήγε στην κατοικία της μεγάλης λαϊκής ακολούθου· αφού έφτασε, κάθισε στο προετοιμασμένο κάθισμα. Τότε εκείνη η μεγάλη λαϊκή ακόλουθος ικανοποίησε και περιποιήθηκε ιδιοχείρως τον σεβάσμιο Ασσαγκούττα και τον σεβάσμιο Ναγκασένα με εξαίσια στερεά και μαλακή τροφή. Τότε ο σεβάσμιος Ασσαγκούττα είπε στον σεβάσμιο Ναγκασένα που τελείωσε να τρώει και είχε απομακρύνει το χέρι του από το κύπελλο: «Εσύ, Ναγκασένα, δώσε ευχαριστία στη μεγάλη λαϊκή ακόλουθο»· αφού είπε αυτό, σηκώθηκε από τη θέση του και έφυγε.

Τότε εκείνη η μεγάλη λαϊκή ακόλουθος είπε στον σεβάσμιο Ναγκασένα: «Ηλικιωμένη είμαι πράγματι εγώ, αγαπητέ Ναγκασένα· δώσε μου ευχαριστία με μια βαθιά ομιλία για τη Διδασκαλία». Τότε ο σεβάσμιος Ναγκασένα έδωσε ευχαριστία σε εκείνη τη μεγάλη λαϊκή ακόλουθο με μια βαθιά ομιλία για τη Διδασκαλία, υπερκόσμια, συνδεδεμένη με την κενότητα. Τότε σε εκείνη τη μεγάλη λαϊκή ακόλουθο, σε εκείνο ακριβώς το κάθισμα, εγέρθηκε ο οφθαλμός της Διδασκαλίας, χωρίς σκόνη, χωρίς ρύπο: «Ό,τι έχει τη φύση της έγερσης, όλο αυτό έχει τη φύση της παύσης». Και ο σεβάσμιος Ναγκασένα, αφού έδωσε ευχαριστία σε εκείνη τη μεγάλη λαϊκή ακόλουθο, ανασκοπώντας τη Διδασκαλία που δίδαξε ο ίδιος, αφού εγκαθίδρυσε τη διόραση, καθισμένος σε εκείνο ακριβώς το κάθισμα, εδραιώθηκε στον καρπό της εισόδου στο ρεύμα.

Τότε ο σεβάσμιος Ασσαγκούττα, καθισμένος στην κυκλική αίθουσα συνάθροισης, γνωρίζοντας την απόκτηση του οφθαλμού της Διδασκαλίας και από τους δύο, εξέφρασε επιδοκιμασία: «Καλώς, καλώς, Ναγκασένα, με ένα χτύπημα βέλους δύο μεγάλα σώματα συντρίφτηκαν»· και πολλές χιλιάδες θεότητες εξέφρασαν επιδοκιμασία.

17. Τότε ο σεβάσμιος Ναγκασένα σηκώθηκε από τη θέση του και πήγε εκεί όπου ήταν ο σεβάσμιος Ασσαγκούττα· αφού πλησίασε, απέδωσε σεβασμό στον σεβάσμιο Ασσαγκούττα και κάθισε στο πλάι. Στον σεβάσμιο Ναγκασένα που καθόταν στο πλάι, ο σεβάσμιος Ασσαγκούττα είπε αυτό: «Πήγαινε εσύ, Ναγκασένα, στην Παταλίπουττα· στην πόλη Παταλίπουττα, στο μοναστήρι Ασόκα, διαμένει ο σεβάσμιος Νταμμαρακκχίτα· κοντά σε αυτόν εκμάθε τον λόγο του Βούδα». «Πόσο μακριά, σεβάσμιε κύριε, είναι από εδώ η πόλη Παταλίπουττα;» «Εκατό γιότζανα, Ναγκασένα». «Μακρινός, σεβάσμιε κύριε, είναι ο δρόμος. Στη μέση του δρόμου η προσφερόμενη τροφή είναι δυσεύρετη· πώς θα πάω;» «Πήγαινε εσύ, Ναγκασένα· στη μέση του δρόμου θα λάβεις προσφερόμενη τροφή, μαγειρεμένο ρύζι από καλό ρύζι, καθαρισμένο από τα μαύρα σπυριά, με πολλά καρυκεύματα και πολλά λαχανικά». «Ναι, σεβάσμιε κύριε», ο σεβάσμιος Ναγκασένα, αφού απέδωσε σεβασμό στον σεβάσμιο Ασσαγκούττα, αφού τον περιήλθε κρατώντας τον στα δεξιά του, παίρνοντας το κύπελλο και τους χιτώνες του, αναχώρησε για περιπλάνηση προς την Παταλίπουττα.

18. Εκείνη την περίοδο ο πλούσιος της Παταλίπουττα με πεντακόσια κάρα είχε ξεκινήσει στον δρόμο προς την Παταλίπουττα. Ο πλούσιος της Παταλίπουττα είδε τον σεβάσμιο Ναγκασένα να έρχεται από μακριά· αφού τον είδε, πήγε εκεί όπου ήταν ο σεβάσμιος Ναγκασένα· αφού πλησίασε, απέδωσε σεβασμό στον σεβάσμιο Ναγκασένα και είπε: «Πού πηγαίνεις, αγαπητέ;» «Στην Παταλίπουττα, οικοδεσπότη». «Καλώς, αγαπητέ, κι εμείς πηγαίνουμε στην Παταλίπουττα. Έλα μαζί μας με άνεση».

Τότε ο πλούσιος της Παταλίπουττα, αφού γαλήνεψε με τη στάση του σώματος του σεβάσμιου Ναγκασένα, αφού ικανοποίησε και περιποιήθηκε τον σεβάσμιο Ναγκασένα ιδιοχείρως με εξαίσια στερεά και μαλακή τροφή, όταν ο σεβάσμιος Ναγκασένα τελείωσε να τρώει και είχε απομακρύνει το χέρι του από το κύπελλο, πήρε κάποιο χαμηλό κάθισμα και κάθισε στο πλάι· καθισμένος στο πλάι, ο πλούσιος της Παταλίπουττα είπε στον σεβάσμιο Ναγκασένα: «Ποιο όνομα έχεις εσύ, αγαπητέ;» «Εγώ, οικοδεσπότη, ονομάζομαι Ναγκασένα». «Γνωρίζεις λοιπόν, αγαπητέ, τον λόγο του Βούδα;» «Γνωρίζω πράγματι, οικοδεσπότη, τους όρους της ανώτερης διδασκαλίας». «Τι κέρδος για μας, αγαπητέ, τι καλή τύχη για μας, αγαπητέ· κι εγώ πράγματι, αγαπητέ, είμαι ειδικός στην ανώτερη διδασκαλία, κι εσύ είσαι ειδικός στην ανώτερη διδασκαλία· πες, αγαπητέ, τους όρους της ανώτερης διδασκαλίας». Τότε ο σεβάσμιος Ναγκασένα δίδαξε την ανώτερη διδασκαλία στον πλούσιο της Παταλίπουττα· ενώ δίδασκε, στον πλούσιο της Παταλίπουττα εγέρθηκε ο οφθαλμός της Διδασκαλίας, χωρίς σκόνη, χωρίς ρύπο: «Ό,τι έχει τη φύση της έγερσης, όλο αυτό έχει τη φύση της παύσης».

Τότε ο πλούσιος της Παταλίπουττα, αφού έστειλε τα περίπου πεντακόσια κάρα μπροστά, ο ίδιος πηγαίνοντας πίσω, στεκόμενος σε μια διχάλα του δρόμου όχι μακριά από την Παταλίπουττα, είπε στον σεβάσμιο Ναγκασένα: «Αυτός, αγαπητέ Ναγκασένα, είναι ο δρόμος για το μοναστήρι Ασόκα· αυτή, αγαπητέ, είναι η πολύτιμη μάλλινη κουβέρτα μας, δεκαέξι πήχεις σε μήκος, οκτώ πήχεις σε πλάτος· δέξου,

αγαπητέ, αυτή την πολύτιμη μάλλινη κουβέρτα, από συμπόνια». Ο σεβάσμιος Ναγκασένα δέχθηκε εκείνη την πολύτιμη μάλλινη κουβέρτα, από συμπόνια. Τότε ο πλούσιος της Παταλίπουττα, ικανοποιημένος, ενθουσιασμένος, χαρούμενος, γεμάτος αγαλλίαση και ευαρέσκεια, αφού απέδωσε σεβασμό στον σεβάσμιο Ναγκασένα, αφού τον περιήλθε κρατώντας τον στα δεξιά του, έφυγε.

19. Τότε ο σεβάσμιος Ναγκασένα πήγε εκεί όπου ήταν το μοναστήρι Ασόκα, εκεί όπου ήταν ο σεβάσμιος Νταμμαρακκχίτα· αφού πλησίασε, αφού απέδωσε σεβασμό στον σεβάσμιο Νταμμαρακκχίτα, αφού εξήγησε τον λόγο της άφιξής του, κοντά στον σεβάσμιο Νταμμαρακκχίτα εκμάνθανε τον τριπλό κανόνα του λόγου του Βούδα με μία μόνο απαγγελία σε τρεις μήνες κατά το γράμμα, και πάλι σε τρεις μήνες έστρεψε την προσοχή του κατά το νόημα.

Τότε ο σεβάσμιος Νταμμαρακκχίτα είπε στον σεβάσμιο Ναγκασένα αυτό: «Όπως, Ναγκασένα, ένας βοσκός φυλάει τις αγελάδες, άλλοι καταναλώνουν τα γαλακτοκομικά προϊόντα. Ακριβώς έτσι λοιπόν, εσύ Ναγκασένα, αν και διατηρείς τον τριπλό κανόνα του λόγου του Βούδα, δεν είσαι μέτοχος της ασκητικής ζωής». «Ας είναι, σεβάσμιε κύριε, αρκεί τόσο». Εκείνο ακριβώς το μέρος της ημέρας, εκείνο το μέρος της νύχτας, μαζί με τις αναλυτικές γνώσεις έφτασε στην Αξιότητα· μαζί με τη διείσδυση στην αλήθεια, όλοι οι θεοί έδωσαν επευφημίες στον σεβάσμιο Ναγκασένα, η γη βρόντησε, οι Βράχμα χειροκρότησαν, θεϊκή σκόνη σανδαλόξυλου και θεϊκά άνθη μανταράβα έπεσαν σαν βροχή.

20. Εκείνη την περίοδο εκατό κότι Άξιοι, αφού συναθροίστηκαν στο όρος Χιμαβάντα, σε προστατευμένο έδαφος, έστειλαν αγγελιαφόρο κοντά στον σεβάσμιο Ναγκασένα: «Ας έρθει ο Ναγκασένα· επιθυμούμε να τον δούμε, τον Ναγκασένα». Τότε ο σεβάσμιος Ναγκασένα, αφού άκουσε τα λόγια του αγγελιαφόρου, εξαφανίστηκε από το μοναστήρι Ασόκα και εμφανίστηκε στο όρος Χιμαβάντα, σε προστατευμένο έδαφος, μπροστά στους εκατό κότι Άξιους.

Τότε οι εκατό κότι Άξιοι είπαν στον σεβάσμιο Ναγκασένα αυτό: «Αυτός λοιπόν, Ναγκασένα, ο βασιλιάς Μένανδρος ταλαιπωρεί την κοινότητα μοναχών με επιχείρημα και αντεπιχείρημα, με ερωτήσεις. Καλώς, Ναγκασένα, πήγαινε εσύ, δάμασε τον βασιλιά Μένανδρο». «Ας μείνει κατά μέρος, σεβάσμιε κύριε, ο ένας βασιλιάς Μένανδρος· αν, σεβάσμιε κύριε, οι βασιλιάδες σε ολόκληρη την ινδική χερσόνησο έρθουν και με ρωτήσουν ερωτήσεις, αφού απαντήσω σε όλα αυτά, θα τους κάνω να κατανοήσουν· πηγαίνετε εσείς, σεβάσμιε κύριε, χωρίς φόβο στην πόλη Σαγκάλα». Τότε οι πρεσβύτεροι μοναχοί έκαναν την πόλη Σαγκάλα να λάμπει με τα πορτοκαλί ράσα, γεμάτη από τον αέρα και τον αντίθετο αέρα των σοφών.

21. Εκείνη την περίοδο ο σεβάσμιος Αγιουπάλα διέμενε στο κελί Σανκχυέγια. Τότε ο βασιλιάς Μένανδρος είπε στους υπουργούς: «Πόσο γοητευτική είναι πράγματι, αγαπητοί, αυτή η φεγγαρόλουστη νύχτα· ποιον ασκητή ή βραχμάνο θα μπορούσαμε να επισκεφθούμε σήμερα για συζήτηση και για να θέσουμε ερωτήσεις; Ποιος μπορεί να συνομιλήσει μαζί μου, να απομακρύνει την αβεβαιότητα;» Όταν αυτό ειπώθηκε, πεντακόσιοι Έλληνες είπαν στον βασιλιά Μένανδρο: «Υπάρχει, μεγάλε βασιλιά, ένας πρεσβύτερος μοναχός ονόματι Αγιουπάλα, γνώστης των τριών κανόνων, πολυμαθής, γνώστης της παράδοσης· αυτός τώρα διαμένει στο κελί Σανκχυέγια· πήγαινε εσύ, μεγάλε βασιλιά, ρώτησε τον σεβάσμιο Αγιουπάλα ερωτήσεις». «Τότε λοιπόν, αγαπητοί, ανακοινώστε στον σεβάσμιο».

Τότε ο αστρολόγος έστειλε έναν αγγελιαφόρο κοντά στον σεβάσμιο Αγιουπάλα: «Ο βασιλιάς, σεβάσμιε κύριε, Μένανδρος επιθυμεί να δει τον σεβάσμιο Αγιουπάλα». Και ο σεβάσμιος Αγιουπάλα είπε έτσι: «Τότε λοιπόν ας έρθει». Τότε ο βασιλιάς Μένανδρος, περιτριγυρισμένος από περίπου πεντακόσιους Έλληνες, ανεβαίνοντας στο εξαίρετο άρμα, πήγε εκεί όπου ήταν το κελί Σανκχυέγια, εκεί όπου ήταν ο σεβάσμιος Αγιουπάλα· αφού πλησίασε, χαιρέτησε τον σεβάσμιο Αγιουπάλα, και αφού ολοκλήρωσε την ευγενική και αξιομνημόνευτη συζήτηση, κάθισε στο πλάι. Καθισμένος στο πλάι, ο βασιλιάς Μένανδρος είπε στον σεβάσμιο Αγιουπάλα αυτό: «Για ποιον σκοπό, σεβάσμιε Αγιουπάλα, είναι η αναχώρησή σας, και ποιος είναι ο υπέρτατος σκοπός σας;» Ο πρεσβύτερος μοναχός είπε: «Για τον σκοπό της συμπεριφοράς σύμφωνα με τη Διδασκαλία και της δίκαιης συμπεριφοράς, μεγάλε βασιλιά, είναι η αναχώρηση· ο καρπός του ασκητισμού είναι ο υπέρτατος σκοπός μας». «Υπάρχει όμως, σεβάσμιε κύριε, κάποιος λαϊκός που ακολουθεί τη Διδασκαλία και ακολουθεί τη δικαιοσύνη;» «Ναι, μεγάλε βασιλιά, υπάρχει και λαϊκός που ακολουθεί τη Διδασκαλία και ακολουθεί τη δικαιοσύνη· όταν ο Ευλογημένος, μεγάλε βασιλιά, στη Μπαρνασί, στο Ισιπατάνα, στο πάρκο των ελαφιών, έθεσε σε κίνηση τον τροχό της Διδασκαλίας, δεκαοκτώ κότι Βράχμα είχαν πλήρη κατανόηση της Διδασκαλίας· η πλήρης κατανόηση της Διδασκαλίας από τις θεότητες ξεπέρασε κάθε αρίθμηση· όλοι αυτοί ήταν λαϊκοί, όχι αναχωρητές.

«Επιπλέον, μεγάλε βασιλιά, όταν ο Ευλογημένος δίδασκε την ομιλία της Μεγάλης Συνάθροισης, όταν δίδασκε την ομιλία της Μεγάλης Ευλογίας, όταν δίδασκε την ομιλία της Επεξήγησης της Ισορροπημένης Συνείδησης, όταν δίδασκε την ομιλία της Νουθεσίας προς τον Ράχουλα, όταν δίδασκε την ομιλία της Παρακμής, θεότητες που ξεπέρασαν κάθε αρίθμηση είχαν πλήρη κατανόηση της Διδασκαλίας· όλοι αυτοί ήταν λαϊκοί, όχι αναχωρητές». «Τότε λοιπόν, σεβάσμιε Αγιουπάλα, ανώφελη είναι η αναχώρησή σας· ως επακόλουθο κακόβουλης πράξης που έγινε στο παρελθόν οι ασκητές, μαθητές του υιού των Σάκουα, αναχωρούν και τηρούν τις ασκητικές πρακτικές. Εκείνοι λοιπόν, σεβάσμιε Αγιουπάλα, οι μοναχοί που τρώνε σε μία καθιστή συνεδρία, σίγουρα αυτοί στο παρελθόν ήταν κλέφτες που άρπαζαν τα πλούτη των άλλων· αυτοί, αφού άρπαζαν τα πλούτη των άλλων, ως επακόλουθο εκείνης της πράξης τώρα γίνονται αυτοί που τρώνε σε μία καθιστή συνεδρία, δεν μπορούν να καταναλώνουν κατά καιρούς· δεν υπάρχει σε αυτούς ηθική, δεν υπάρχει αυστηρός ασκητισμός, δεν υπάρχει άγια ζωή. Εκείνοι λοιπόν, σεβάσμιε Αγιουπάλα, οι μοναχοί που διαμένουν στο ύπαιθρο, σίγουρα αυτοί στο παρελθόν ήταν κλέφτες που κατέστρεφαν χωριά· αυτοί, αφού κατέστρεψαν τα σπίτια των άλλων, ως επακόλουθο εκείνης της πράξης τώρα γίνονται αυτοί που διαμένουν στο ύπαιθρο, δεν μπορούν να χρησιμοποιούν καταλύματα· δεν υπάρχει σε αυτούς ηθική, δεν υπάρχει αυστηρός ασκητισμός, δεν υπάρχει άγια ζωή. Εκείνοι λοιπόν, σεβάσμιε Αγιουπάλα, οι μοναχοί που κάθονται μόνο, σίγουρα αυτοί στο παρελθόν ήταν κλέφτες που λήστευαν στους δρόμους· αυτοί, αφού έπιαναν τους ταξιδιώτες των άλλων, τους έδεναν και τους έβαζαν να κάθονται, ως επακόλουθο εκείνης της πράξης τώρα γίνονται αυτοί που κάθονται μόνο, δεν μπορούν να ετοιμάσουν τόπο ύπνου· δεν υπάρχει σε αυτούς ηθική, δεν υπάρχει αυστηρός ασκητισμός, δεν υπάρχει άγια ζωή», είπε.

Όταν αυτό ειπώθηκε, ο σεβάσμιος Αγιουπάλα έμεινε σιωπηλός, δεν απάντησε τίποτε. Τότε πεντακόσιοι Έλληνες είπαν στον βασιλιά Μένανδρο: «Σοφός, μεγάλε βασιλιά, είναι ο πρεσβύτερος μοναχός, αλλά χωρίς αυτοπεποίθηση δεν απαντά τίποτε».

Τότε ο βασιλιάς Μένανδρος, βλέποντας τον σεβάσμιο Αγιουπάλα να είναι σιωπηλός, χειροκροτώντας και ξεσπώντας σε ζητωκραυγή, είπε στους Έλληνες: «Άδεια πράγματι, αγαπητοί, είναι η ινδική χερσόνησος, άχυρο πράγματι, αγαπητοί, είναι η ινδική χερσόνησος· δεν υπάρχει κανένας ασκητής ή βραχμάνος, ο οποίος μπορεί να συνομιλήσει μαζί μου, να απομακρύνει την αβεβαιότητα».

22. Τότε στον βασιλιά Μένανδρο, που κοιτούσε γύρω σε όλη εκείνη τη συνέλευση, βλέποντας τους Έλληνες άφοβους και χωρίς ντροπή, ήρθε αυτή η σκέψη: «Αναμφίβολα υπάρχει, νομίζω, κάποιος άλλος σοφός μοναχός, ο οποίος μπορεί να συνομιλήσει μαζί μου, γι' αυτό αυτοί οι Έλληνες δεν είναι ντροπιασμένοι». Τότε ο βασιλιάς Μένανδρος είπε στους Έλληνες: «Υπάρχει, αγαπητοί, κάποιος άλλος σοφός μοναχός, ο οποίος μπορεί να συνομιλήσει μαζί μου, να απομακρύνει την αβεβαιότητα;»

Εκείνη λοιπόν την περίοδο ο σεβάσμιος Ναγκασένα, περιτριγυρισμένος από ομάδα ασκητών, έχων Κοινότητα, αρχηγός ομάδας, δάσκαλος της ομάδας, γνωστός, ένδοξος, θεωρούμενος αξιοσέβαστος από πολύ κόσμο, σοφός, έμπειρος, ευφυής, λεπτός, νοήμονας, διακριτικός, πειθαρχημένος, με αυτοπεποίθηση, πολυμαθής, γνώστης των τριών κανόνων, γνώστης των Βεδών, με διακεκριμένη νοημοσύνη, γνώστης της παράδοσης, με διακεκριμένη αναλυτική γνώση, κάτοχος της μελέτης της διδαχής του Δασκάλου με τα εννέα μέρη, που έφτασε στην τελειότητα, επιδέξιος στη διείσδυση της διδασκαλίας του νοήματος και της Διδασκαλίας στον λόγο του Νικητή, με ανεξάντλητη και ποικίλη οξυδέρκεια, ευφράδης ομιλητής, με καλή έκφραση, δυσπρόσιτος, δυσκατάβλητος, δυσπέραστος, δυσεμπόδιστος, δυσανάσχετος· ατάραχος σαν τον ωκεανό, ακλόνητος σαν τον βασιλιά των βουνών· αυτός που εγκαταλείπει τη διαμάχη, διαλύτης του σκότους, φωτοφόρος, μεγάλος ομιλητής, συντρίβων τις ομάδες των αντιπάλων, καταπατητής των αιρετικών· τιμημένος, σεβαστός, ευλαβημένος, χαίρων ευσέβειας και εκτίμησης από μοναχούς, μοναχές, λαϊκούς ακολούθους, λαϊκές ακολούθους, βασιλιάδες και υπουργούς· αποδέκτης των αναγκαίων ειδών χιτώνων, προσφερόμενης τροφής, καταλύματος και φαρμάκων για ασθενείς· που έφτασε στην κορυφή του υλικού κέρδους και της φήμης· παρουσιάζοντας στους μεγαλύτερους, στους νοήμονες, σε αυτούς που διακατέχονται από αφούγκρασμα, το κόσμημα της Διδαχής του Νικητή με τα εννέα μέρη· υποδεικνύοντας την οδό της Διδασκαλίας· διατηρώντας τη λαμπάδα της Διδασκαλίας· ανεγείροντας τον στύλο της Διδασκαλίας· προσφέροντας τη θυσία της Διδασκαλίας· υψώνοντας τη σημαία της Διδασκαλίας· ανεγείροντας το λάβαρο της Διδασκαλίας· φυσώντας το κοχύλι της Διδασκαλίας· κρούοντας το τύμπανο της Διδασκαλίας· βρυχώμενος το βρύχημα του λιονταριού· βροντώντας τη βροντή του Ίντρα· με το γλυκό βρόντημα της φωνής, περιτυλιγμένο με το δίχτυ αστραπών της έξοχης γνώσης, γεμάτο με το νερό της συμπόνιας, με το μεγάλο σύννεφο της αθάνατης Διδασκαλίας δροσίζοντας ολόκληρο τον κόσμο· περιπλανώμενος σε χωριά, κωμοπόλεις και βασιλικές πρωτεύουσες, σταδιακά έφτασε στην πόλη Σαγκάλα. Εκεί ο σεβάσμιος Ναγκασένα μαζί με ογδόντα χιλιάδες μοναχούς διέμενε στο κελί Σανκχυέγια. Γι' αυτό είπαν οι αρχαίοι:

«Πολυμαθής, ευφράδης ομιλητής, λεπτός και με αυτοπεποίθηση· και επιδέξιος στα δογματικά, και έξυπνος στην οξυδέρκεια.

«Και εκείνοι οι μοναχοί γνώστες των τριών κανόνων, και αυτοί των πέντε

συλλογών·

και αυτοί των τεσσάρων συλλογών, τον Ναγκασένα έβαλαν μπροστά.

«Με βαθιά σοφία, συνετός, επιδέξιος στην οδό και τη μη-οδό·
που έφτασε στο ύψιστο καλό, ο Ναγκασένα με αυτοπεποίθηση.

«Περιτριγυρισμένος από εκείνους τους μοναχούς, τους λεπτούς, τους
αληθινολόγους·

περιφερόμενος σε χωριά και κωμοπόλεις, πλησίασε τη Σαγκάλα.

«Στο κελί Σανκχυέγια, ο Ναγκασένα τότε έζησε·

μιλάει αυτός στους ανθρώπους, όπως το λιοντάρι στο βουνό».

23. Τότε ο Ντεβαμαντίγια είπε στον βασιλιά Μένανδρο αυτό: «Περίμενε, εσύ μεγάλε βασιλιά· υπάρχει, μεγάλη βασιλιά, ένας πρεσβύτερος μοναχός ονόματι Ναγκασένα, σοφός, έμπειρος, ευφυής, πειθαρχημένος, με αυτοπεποίθηση, πολυμαθής, ευφράδης ομιλητής, με καλή οξυδέρκεια, που έφτασε στην τελειότητα στις αναλυτικές γνώσεις του νοήματος, της Διδασκαλίας, της γλώσσας και της οξυδέρκειας· αυτός τώρα διαμένει στο κελί Σανκχυέγια· πήγαινε εσύ, μεγάλη βασιλιά, ρώτησε τον σεβάσμιο Ναγκασένα ερωτήσεις· αυτός μπορεί να συνομιλήσει μαζί σου, να απομακρύνει την αβεβαιότητα». Τότε στον βασιλιά Μένανδρο, μόλις άκουσε ξαφνικά τον ήχο «Ναγκασένα», τον κατέλαβε φόβος, τον κατέλαβε τρόμος, τον κατέλαβε ανατριχίλα. Τότε ο βασιλιάς Μένανδρος είπε στον Ντεβαμαντίγια αυτό: «Μπορεί άραγε, αγαπητέ, ο μοναχός Ναγκασένα να συνομιλήσει μαζί μου;» «Μπορεί, μεγάλη βασιλιά, ακόμη και με τον Ίντρα, τον Γιάμα, τον Βαρούνα, τον Κουβέρα, τον Πατζάπατι, τους Σουγιάμα, τους Σαντουσίτα, τους φύλακες του κόσμου, ακόμη και με τον πατέρα του πατέρα του, τον Μεγάλο Βράχμα, να συνομιλήσει· πόσο μάλλον με ένα ανθρώπινο ον».

Τότε ο βασιλιάς Μένανδρος είπε στον Ντεβαμαντίγια αυτό: «Τότε λοιπόν, εσύ Ντεβαμαντίγια, στείλε έναν αγγελιαφόρο κοντά στον σεβάσμιο». «Ναι, μεγαλειότητα», ο Ντεβαμαντίγια έστειλε έναν αγγελιαφόρο κοντά στον σεβάσμιο Ναγκασένα: «Ο βασιλιάς, σεβάσμιε κύριε, Μένανδρος επιθυμεί να δει τον σεβάσμιο». Και ο σεβάσμιος Ναγκασένα είπε έτσι: «Τότε λοιπόν ας έρθει».

Τότε ο βασιλιάς Μένανδρος, περιτριγυρισμένος από περίπου πεντακόσιους Έλληνες, ανεβαίνοντας στο εξάιρετο άρμα, μαζί με μεγάλο στράτευμα, πήγε εκεί όπου ήταν το κελί Σανκχυέγια, εκεί όπου ήταν ο σεβάσμιος Ναγκασένα. Εκείνη την περίοδο ο σεβάσμιος Ναγκασένα μαζί με ογδόντα χιλιάδες μοναχούς καθόταν στην κυκλική αίθουσα συνάθροισης. Ο βασιλιάς Μένανδρος είδε την ακολουθία του σεβάσμιου Ναγκασένα από μακριά· αφού την είδε, είπε στον Ντεβαμαντίγια αυτό: «Τίνος είναι αυτή, Ντεβαμαντίγια, η μεγάλη ακολουθία;» «Του σεβάσμιου λοιπόν, μεγάλε βασιλιά, Ναγκασένα είναι η ακολουθία».

Τότε στον βασιλιά Μένανδρο, βλέποντας την ακολουθία του σεβάσμιου Ναγκασένα από μακριά, τον κατέλαβε φόβος, τον κατέλαβε τρόμος, τον κατέλαβε ανατριχίλα. Τότε ο βασιλιάς Μένανδρος, σαν ελέφαντας περικυκλωμένος από ρινόκερους, σαν δράκος περικυκλωμένος από γκαρούντα, σαν τσακάλι περικυκλωμένο από πύθωνες, σαν αρκούδα περικυκλωμένη από βουβάλια, σαν βάτραχος καταδιωκόμενος από φίδι, σαν ελάφι καταδιωκόμενο από λεοπάρδαλη, σαν φίδι που συναντά γητευτή φιδιών, σαν ποντίκι που συναντά γάτα, σαν δαίμονας που συναντά εξορκιστή, σαν σελήνη

που μπαίνει στο στόμα του Ράχου, σαν φίδι που μπαίνει σε καλάθι, σαν πουλί που μπαίνει σε κλουβί, σαν ψάρι που μπαίνει σε δίχτυ, σαν άνθρωπος που μπαίνει σε δάσος με άγρια θηρία, σαν δαίμονας που προσέβαλε τον Βεσσαβάνα, σαν νεαρός θεός με εξαντλημένη τη διάρκεια ζωής του, φοβισμένος, ανήσυχος, τρομαγμένος, ταραγμένος, με τις τρίχες του ανασηκωμένες, δυσारेστημένος, με κακή διάθεση, με ταραγμένο νου, με αλλαγμένη νοητική κατάσταση, σκεπτόμενος «μη με περιφρονήσει αυτή η ακολουθία», αφού εδραίωσε τη μνήμη, είπε στον Ντεβαμαντίγια - «Μη μου υποδείξεις, εσύ Ντεβαμαντίγια, τον σεβάσμιο Ναγκασένα· χωρίς να μου υποδειχθεί θα αναγνωρίσω τον Ναγκασένα». «Καλώς, μεγάλε βασιλιά, εσύ ο ίδιος αναγνώρισέ τον».

Εκείνη την περίοδο ο σεβάσμιος Ναγκασένα σε εκείνη την ακολουθία μοναχών ήταν νεότερος από σαράντα χιλιάδες μοναχούς μπροστά του και μεγαλύτερος από σαράντα χιλιάδες μοναχούς πίσω του.

Τότε ο βασιλιάς Μένανδρος, κοιτάζοντας γύρω σε όλη εκείνη την κοινότητα μοναχών μπροστά και πίσω και στη μέση, είδε τον σεβάσμιο Ναγκασένα από μακριά να κάθεσαι στη μέση της κοινότητας μοναχών, σαν λιοντάρι με χαίτη, χωρίς φόβο και τρόμο, χωρίς ανατριχίλα, χωρίς φόβο και δειλία· αφού τον είδε, αναγνώρισε από την εμφάνισή του: «Αυτός λοιπόν εδώ είναι ο Ναγκασένα».

Τότε ο βασιλιάς Μένανδρος είπε στον Ντεβαμαντίγια αυτό: «Αυτός λοιπόν, Ντεβαμαντίγια, είναι ο σεβάσμιος Ναγκασένα». «Ναι, μεγάλε βασιλιά, αυτός λοιπόν είναι ο Ναγκασένα· καλώς λοιπόν, εσύ μεγάλε βασιλιά, αναγνώρισες τον Ναγκασένα». Τότε ο βασιλιάς ήταν ευχαριστημένος: «Χωρίς να μου υποδειχθεί αναγνώρισα τον Ναγκασένα». Τότε στον βασιλιά Μένανδρο, μόλις είδε τον σεβάσμιο Ναγκασένα, τον κατέλαβε φόβος, τον κατέλαβε τρόμος, τον κατέλαβε ανατριχίλα.

Γι' αυτό είπαν -

«Τέλειο στη συμπεριφορά, καλά δαμασμένο στο ύψιστο δάμασμα·
αφού είδε ο βασιλιάς τον Ναγκασένα, είπε αυτά τα λόγια.

«Πολλές συζητήσεις έχω κάνει, πολλές συζητήσεις έχω δει·
δεν υπήρξε τέτοιος φόβος, όπως ο τρόμος μου σήμερα.

«Αναμφίβολα η ήττα, σε μένα σήμερα θα συμβεί·
και η νίκη στον Ναγκασένα, καθώς ο νους μου δεν είναι σταθερός».

Τέλος της εξωτερικής πραγματείας.

ΠΑΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΑΥΤΗ ΤΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Η παρούσα μετάφραση αποτελεί μέρος του PaliVerse Project, της πρώτης πλήρους και ενιαίας αγγλικής μετάφρασης του Κανόνα Πάλι, μαζί με τα Σχόλια (Aṭṭhakathā) και τα Υποσχόλια (Ṭīkā) και συνοδεύεται από διαδραστικά εργαλεία μελέτης. Το PaliVerse είναι ένα έργο σε εξέλιξη. Οι μεταφράσεις που δημιουργούνται με τεχνητή νοημοσύνη βελτιώνονται συνεχώς μέσω αναθεωρήσεων και σχολίων από ειδικούς. Το παρόν κείμενο αποτελεί την πιο πρόσφατη μετάφραση κατά την ημερομηνία λήψης.

Ημερομηνία δημιουργίας PDF: 14 Σεπτεμβρίου 2026

ΠΩΣ ΝΑ ΠΑΡΑΘΕΣΕΤΕ ΤΗΝ ΠΗΓΗ

PaliVerse (2026). Ο Τριμερής Κανόνας. Ο Κανόνας των Ομιλιών. 5. Η συλλογή των μικρών κειμένων. 20. Τα ερωτήματα του Μενάνδρου. 1. Η κοσμική αφήγηση έχει ανακτηθεί από το paliverse.org

© 2026 The PaliVerse Project · Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος
Κέντρο Μελέτης και Πρακτικής Βουδισμού Τεραβάδα
Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία εγγεγραμμένη στην Ελλάδα
Το παρόν PDF μπορεί να διανέμεται ελεύθερα για σκοπούς μελέτης και πρακτικής.

PaliVerse.org